

**LAAT MIJ
ALS JE BLIEFT
NIET VALLEN
ALS IK 18 BEN**

MANIFEST WEEK VAN HET VERGETEN KIND 2023 LAAT ZORG PAS STOPPEN ALS KINDEREN ER KLAAR VOOR ZIJN

Het probleem

Kinderen op hun 18e loslaten zonder dat de basis op orde is, is onacceptabel.

De meeste kinderen wonen bij hun ouder(s) thuis op het moment dat ze hun 18e verjaardag vieren. Nederlandse jongeren zijn gemiddeld 23,7 jaar oud als ze uit huis gaan.¹ Voor uit huis geplaatste kinderen ligt dat anders. Elk jaar zijn er ruim drieduizend 17-jarigen voor wie 18 worden niet zozeer een mooie mijlpaal is, maar vooral een stressvolle periode. Zij wonen in een pleeggezin, gezinshuis of op een groep^{2,3}. Dit zijn jongeren die al 10-0 achter staan door een complexe jeugd. Juist van deze jongeren verwachten dat ze eerder op eigen benen kunnen staan, is onrechtvaardig en schadelijk.

In de jeugdwet staat 18 jaar als leeftijdsgrens. Verlenging is op papier mogelijk tot 23 jaar. Hier gebruik van maken lijkt vanzelfsprekend, maar is het in de praktijk niet, omdat je eerst moet aantonen dat jouw situatie verlengde jeugdhulp rechtvaardigt. Dit is een afschrikwekkend en onzeker proces voor jongeren. Voor pleegzorg en gezinshuizenzorg zijn er in (resp.) 2018 en 2020 bestuurlijke afspraken gemaakt om deze zorg standaard te verlengen tot 21 jaar. Dat is positief, maar nog steeds een leeftijdsgrens. Voor de jaarlijks 1.955 jongeren die 18 worden op een groep zijn die afspraken er niet. Zij zitten te lang in onzekerheid over hun woonplek. Ze kunnen weggestuurd worden en hun vertrouwde professionals vallen weg. Een informeel netwerk dat als vangnet kan fungeren, hebben ze meestal niet. Er is vaak geen of slecht contact met familie. En het is voor deze jongeren zo goed als onmogelijk om woonruimte en voldoende inkomen te organiseren.

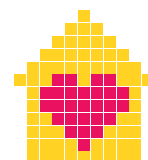
Als jongeren na hun 18e geen hulp krijgen die aansluit bij hun persoonlijke behoefte, neemt de kans toe dat hun problemen erger worden. Met als gevolg dat ze op straat terechtkomen, in de maatschappelijke opvang, opvang voor tienermoeders en/of verslavingszorg. Ook liggen complexe schulden op de loer. Volgens experts heeft 60% van de dak- en thuisloze jongeren een verleden in de jeugdzorg.⁴

Onze oproep

Wij willen dat zorg past stopt als kinderen er klaar voor zijn. De ontwikkeling van het kind hoort centraal te staan, niet hun leeftijd. Wij roepen jeugdhulpaanbieders, gemeenten en de rijksoverheid op:

1. Laat leeftijdsgrenzen los in beleid en praktijk, want volwassen worden is een proces.

Iedere jongere wordt in een ander tempo volwassen. Het is dus belangrijk om aan te sluiten bij wat elke individuele jongere nodig heeft. Iedere jongere heeft recht op gelijke kansen om mee te kunnen doen in de maatschappij. Dat betekent dat we voor jongeren met traumatische jeugdervaringen een stapje extra moeten zetten. Zeker als de overheid voor hun 18e jaar het gezag (deels) heeft overgenomen van hun ouders. Dat schept een verantwoordelijkheid die niet van de ene op de andere dag stopt.

- **Wij pleiten ervoor dat toekomstgericht werken de norm wordt en geen jongere wordt losgelaten voordat de 'Big 5' in orde is.**^{5,6} Met toekomstgericht werken bedoelen we dat van jongs af aan in jeugdzorg centraal staat wat het kind nu én in de toekomst nodig heeft en dat daar aan wordt gewerkt. Bijvoorbeeld een stabiel en steunend netwerk of perspectief op een opleiding of baan. De Big 5 benoemt de vijf belangrijke zaken die op orde moeten zijn om de stap naar zelfstandigheid te kunnen zetten: support, wonen, school & werk, inkomen en welzijn.

2. Is verlengde jeugdzorg passend, zet dit dan zonder voorbehoud in.

Jeugdzorg verlengen kan tot 23 jaar. In de praktijk wordt dat bijna nooit gedaan, omdat veel gemeenten, vanwege wachtlijsten en kostenbesparing, deze zorg liever beëindigen. Zorg vanuit bijvoorbeeld de Wmo is goedkoper. Het argument dat jongeren vaak ook zelf niet lijken te willen, is te makkelijk. Jongeren willen best een betrouwbare volwassene op wie ze kunnen leunen, maar niet van het kastje naar de muur worden gestuurd.

- **Wij pleiten ervoor om de bewijslast om te keren.** De jongere moet nu samen met diens hulpverlener bewijzen dat hij of zij nog niet op eigen benen kan staan. Terwijl het de gemeente moet zijn die aantoont dat de jongere zonder enige jeugdhulp kan. Bijvoorbeeld door te laten zien dat de Big 5 op orde zijn of er een soepele overgang is naar de Wmo of Wlz.
- **Wij pleiten ervoor dat jongeren tot 23 jaar de optie hebben om terug te vallen op jeugdzorg.** Vanaf hun 18e jaar is de stem van jongeren zelf doorslaggevend. Wil de jongere geen hulp meer, dan krijgt de jongere het niet. Daarop terugkomen is heel lastig. Sowieso kan dat alleen binnen 6 maanden, maar ook dan ben je je woonplek en je vertrouwde hulpverleners kwijt.

3. Zorg voor bestaanszekerheid.

Het absolute minimum dat we moeten doen, is ervoor zorgen dat jongeren die de residentiële jeugdzorg verlaten niet op straat komen te staan en zich daar ook geen zorgen over hoeven te maken. Voldoende geld om van rond te komen en een dak boven je hoofd is een basisrecht voor iedereen en extra belangrijk voor jongvolwassenen, wiens brein nog volop in ontwikkeling is. Je kunt je niet ontwikkelen als je aan het overleven bent.

- **Wij pleiten voor een taakstelling voor gemeenten voor het huisvesten van jongeren uit residentiële voorzieningen**, zodat het geen politieke of geldbesparende optie meer is om dat niet te doen. In veel gemeenten gaat het maar om een handjevol jongeren per jaar voor wie woonruimte nodig is. Te doen dus!
- **Wij pleiten ervoor de jongerennorm voor bijstand uit de Participatiewet te halen voor jongeren die jeugdhulp met verblijf hebben gehad.** Jongeren van 18, 19 en 20 jaar hebben door de Participatiewet geen recht op een volledige bijstandsuitkering. Net als het wettelijk minimumloon onder de 21 jaar en studiefinanciering is dat onvoldoende om van rond te komen. Voor jongeren die financieel niet terug kunnen of willen vallen op hun ouders zorgt dit ervoor dat ze onvoldoende geld hebben om van te leven. Jongeren die uit huis geplaatst waren tot hun 18e horen een uitkering te krijgen waarvan ze hun woonlasten en levensonderhoud kunnen betalen.

Dit manifest wordt ondersteund door:

Combinatie Jeugdzorg | Defence for Children | ExpEx | Housing First Nederland | iHUB |
Jeugdzorg Nederland | Jongerenpanel de Derde Kamer | Kamers met Aandacht | Kinderrechtencollectief |
Levvel | Parlan | Pluryn | Samen Thuis 2030 | Sterk Huis | The Unforgettables | Up to Us | Valente

¹Zie de gegevens van het CBS over uit huis gaan, dit cijfer komt uit 2020. ²Als peildatum gebruiken we de cijfers over jeugdzorggebruik van het CBS van 31 dec 2021.

³Met een groep bedoelen we een leef-, crisis-, woon- of behandelgroep, een kamertrainingscentrum of fasehuis (of een tussenvorm van deze type woonplekken).

⁴Zie het rapport 'Het voortraject van Amsterdamse zwerfjongeren: Risicofactoren en hulpverlening tijdens hun jeugd' van de GGD Amsterdam en DSP-groep (2012).

⁵Het Nederlands Jeugdinstituut geeft in dit document een heldere definitie van toekomstgericht werken. ⁶De Big 5 is ontwikkeld in co-creatie tussen jeugdhulporganisatie Levvel en jongeren van Jong doet mee!

